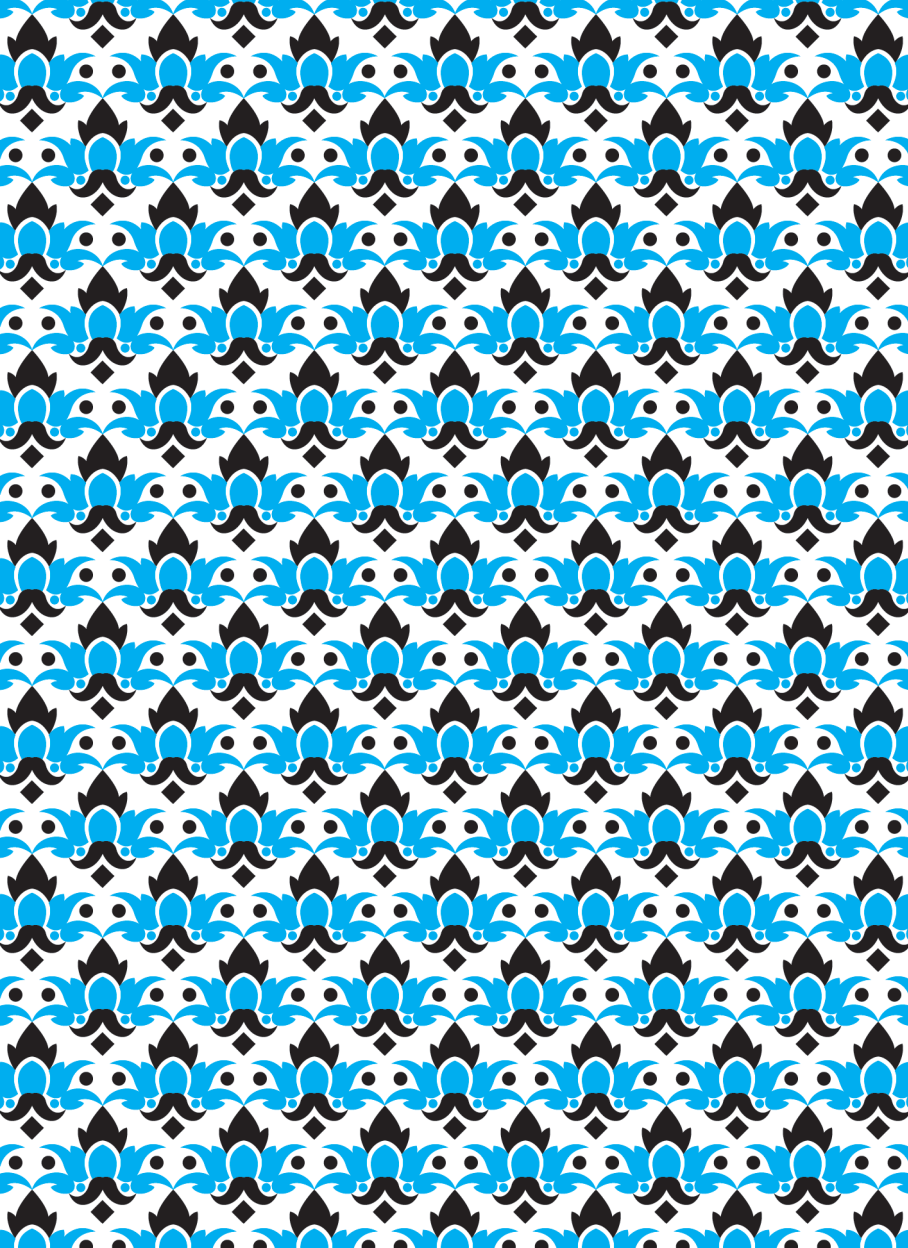


الحمد لله  
الذي هدانا لهذا  
الذي كنا لنهتدي لولا  
أن هدانا الله



حدیث  
خانواده

چهل حدیث برای

شمس‌الدین



به کوشش: محمد الهی خراسانی

سرشناستامه: الهی خراسانی، محمد  
عنوان و نام پدیدآور: چهل حدیث برای پلران/ به کوشش محمد الهی خراسانی  
مشخصات نشر: مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۸۹.  
مشخصات ظاهری: ۹۶ص\*۱۷\*۱۲ س.م.  
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۹۴-۱۴-۴  
وضعیت فهرست نویسی: فیبا  
موضوع: اربعینات-- قرن ۱۴  
موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۴  
شناسه افزوده: آستان قدس رضوی.  
رده بندی کنگره: ۱۳۸۹ ج ۹۱ الف ۷۴/۱۳۳/۹ BP  
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۱۷  
شماره کتابخانه ملی: ۲۰۳۲۶۱۰



## چهل حدیث برای همسران(مردان)/ حدیث خانواده(۶)

به کوشش: محمد الهی خراسانی

تهیه و تدوین: معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی آستان قدس رضوی

اداره علوم قرآن و حدیث

طراح جلد: محمدرضا میری

صفحه آرای: محمود بازدار

چاپ: مؤسسه فرهنگی قدس

شمارگان: ۳۰۰۰

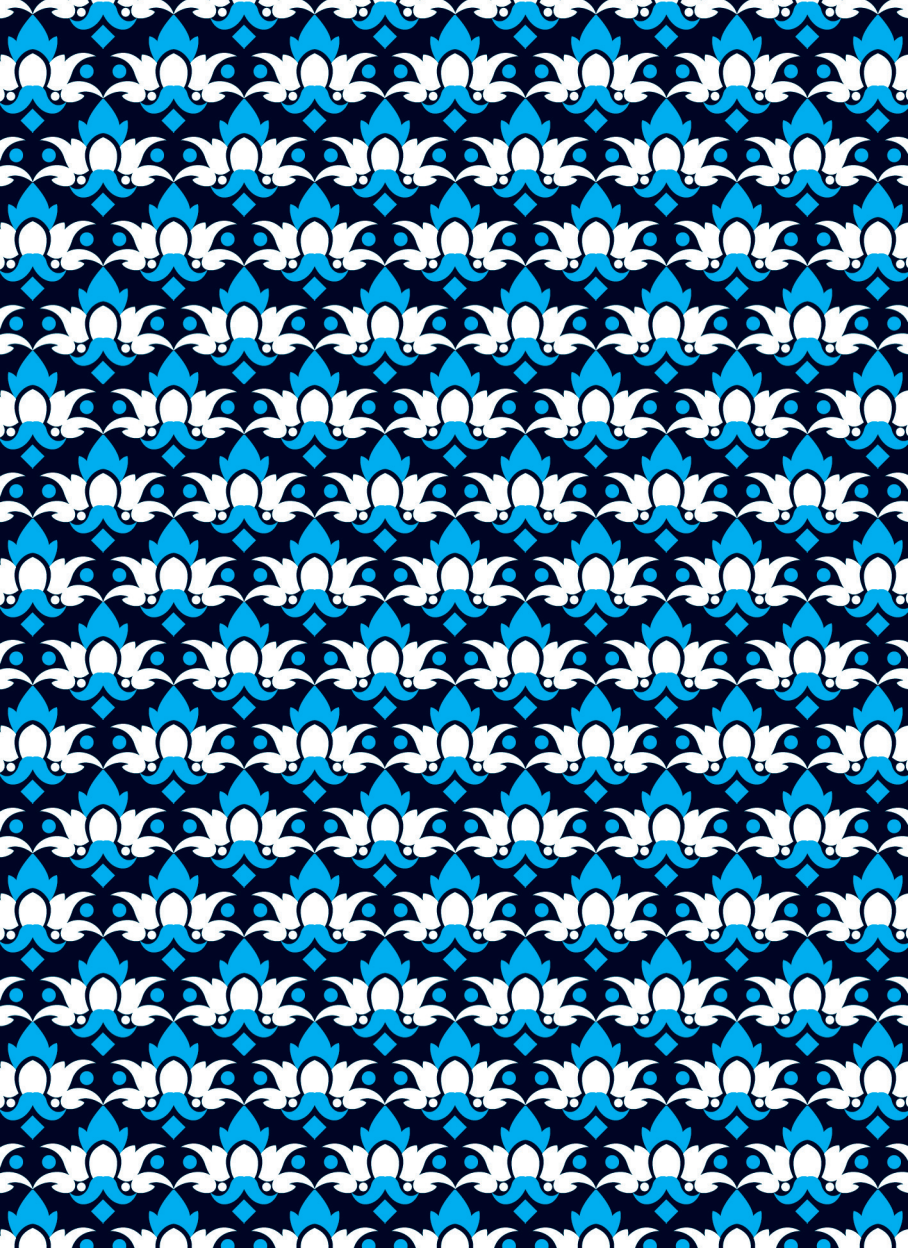
ناشر: انتشارات قدس رضوی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۹۴-۱۴-۴



تقدیم به پیشگاه دخت رسالت  
بانوی ولایت و امامت  
حضرت زهرا سلام الله علیها  
او که «حدیث خانواده»  
حکایت گفتار گهربار خانواده اوست







۵۶ / فتنه‌گری در لباس خیرخواهی	۲۱	۱	۱۶ / خیر دنیا و آخرت
۵۸ / اسباب سرزنش پدر	۲۲	۲	۱۸ / بیشترین بهره دنیا
۶۰ / تقرب به خدا و مردم	۲۳	۳	۲۰ / نعمتی از جانب خدا
۶۲ / خوش‌ترین زندگی	۲۴	۴	۲۲ / حقوق واجب همسر
۶۴ / از تپذیر تا تدبیر	۲۵	۵	۲۴ / سهمی برای مهریه
۶۶ / تنبلی در کار دنیا	۲۶	۶	۲۶ / انتظار دو طرفه
۶۸ / مجاهد راه خدا	۲۷	۷	۲۸ / غیرت بیجا
۷۰ / حرص و روزی	۲۸	۸	۳۰ / خاصیت هدیه
۷۲ / از واجب باز نمایی	۲۹	۹	۳۲ / در حد گُل
۷۴ / کلیدهای همدلی مردم	۳۰	۱۰	۳۴ / آثار سپاسگزاری
۷۶ / وقتی مهمان می‌آید	۳۱	۱۱	۳۶ / احسان تلخ
۷۸ / شرمندگی یا افتخار	۳۲	۱۲	۳۸ / یادآوری خوبی‌ها
۸۰ / پیوند خویشاوندی	۳۳	۱۳	۴۰ / مسابقهٔ مهربانی
۸۲ / پاسخ اتهام	۳۴	۱۴	۴۲ / جملهٔ طلایی
۸۴ / حسابرسی دیگران	۳۵	۱۵	۴۴ / تیرگی در زندگی
۸۶ / مناقصه‌صفتان	۳۶	۱۶	۴۶ / محبت بی‌خانمان
۸۸ / دین‌مداران	۳۷	۱۷	۴۸ / ترکش‌های مشاجره
۹۰ / عفت متقابل	۳۸	۱۸	۵۰ / بزرگ‌ترین عیب
۹۲ / نمکدان‌شکنی	۳۹	۱۹	۵۲ / خودبهباه‌سازی
۹۴ / از تو می‌پرسند	۴۰	۲۰	۵۴ / برچسب غرض‌ورزی

ما شیعیان در کنار چشمه‌هایی که ۲۵۰ سال جاری شدند و به هم پیوستند، تشنه‌لبان نشسته‌ایم و روح نیازمند خود را نشسته‌ایم. گفته‌های امامان راست‌گفتار، پس از قرآن کریم، تنها نسخه‌آزموده برای شست‌وشوی جان و دل ماست. این پرسش که چرا چشم‌هامان را در این چشمه‌ها پاک نساخته‌ایم، خود سرآغاز دگرگونی و روی‌آوری به گنجینه‌های حدیثی است.

آستان‌قدس رضوی، براساس راهبردهای سند چشم‌انداز بیست‌ساله فرهنگی، توجه ویژه‌ای به گسترش اندیشه‌ها و معارف حدیثی دارد و اداره آموزش علوم قرآن و حدیث آستان‌قدس رضوی، در ادامه همین روش خجسته، راه را بر فراوان‌سازی پژوهش‌ها و آثار حدیثی می‌گشاید.



مجموعه‌های چهل حدیث، هرگاه درون‌مایه‌هایی بلند را در نوشتارهایی کوتاه و با بیانی گویا و رسا نشان دهند، به‌خوبی می‌توانند این راهبرد را عملی سازند.

کتابی که پیش روی شما خوانندگان عزیز است، بخشی از مجموعه ده‌جلدی «حدیث خانواده» است که با گزینش هماهنگ و قلم خوش‌آهنگ حجت‌الاسلام محمد الهی خراسانی و پس از ارزیابی استادان ارجمند حجج اسلام عبدالهادی مسعودی و الهی‌زاده آماده شده است. امیدواریم نگرش و نگارش این مجموعه حدیثی در امتداد الطاف امام علی بن موسی الرضا علیه السلام باشد و همراه با عنایت شما خوانندگان مهربان.

معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی  
آستان قدس رضوی



درآمد

قال الصادق عليه السلام:

مَنْ حَفِظَ مِنْ أَحَادِيثِنَا أَرْبَعِينَ حَدِيثًا بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمًا فَقِيهًا

هر کس چهل حدیث از احادیث ما حفظ کند، خداوند در روز قیامت او

را همچون دانشمندی فقیه برانگیزد. الکافی، ج ۱، ص ۴۹

سنت چهل حدیث نویسی از دیرباز در میان عالمان مسلمان، رایج بوده است. این سنت، بیش از هر سبب دیگر، ریشه در احادیثی دارد که به شکل های گوناگون از پیامبر و اهل بیت علیهم السلام در فضیلت فراوان حفظ چهل حدیث نقل شده است. نمونه ای از آن ها در صدر این نوشتار آمده است.

تاکنون مجموعه های چهل حدیثی فراوانی تدوین شده است که محور هر مجموعه، سخنان یکی از معصومان علیهم السلام و یا موضوعی اعتقادی یا اخلاقی بوده است. در این میان، هنوز

مجموعه‌ای حدیثی عرضه نشده است که احادیث آن، بر محور گروه‌های سنی مخاطبان و فضای ذهنی و نیازهای روحی خاص هر گروه سامان یافته باشد؛ در حالی که ضرورت و اهمیت این کار بر کارشناسان عرصه تبلیغ معارف دینی پوشیده نیست.

نگارنده که چند سالی است در حوزه حدیث و علوم و معارف حدیثی، به تحقیق و تدریس و تألیف اشتغال دارد و از سوی دیگر تجربه سال‌ها کار آموزشی و تربیتی در مقاطع گوناگون دبستان، راهنمایی، دبیرستان و دانشگاه دارد، مصمم شد تا با پیوندزدن دو شاخه «حدیث» و «تربیت دینی»، مجموعه‌ای حدیثی با محوریت نیازهای تربیتی مخاطب فراهم آورد و تا حد توان، کاستی موجود در این زمینه را برطرف سازد. مجموعه‌ای که با نام حدیث خانواده پیش روی شماست، محصول این دغدغه و ثمره حدود سه سال مطالعه و مشاوره برای گزینش، تنظیم و تبیین احادیث است.

حدیث خانواده ده دفتر چهل حدیثی است که شامل احادیث گلچین شده برای گروه‌های سنی گوناگون تشکیل دهنده خانواده است. این گروه‌های سنی را این گونه تقسیم کرده‌ایم:

دفتر اول: کودکان (۸ تا ۱۱ ساله)

دفتر دوم: نوجوانان (۱۲ تا ۱۵ ساله)

دفتر سوم: جوانان: دختران (۱۶ ساله به بالا)

دفتر چهارم: جوانان: پسران ۱ (۱۶ تا ۱۹ ساله)

دفتر پنجم: جوانان: پسران ۲ (۲۰ ساله به بالا)

دفتر ششم: همسران: مردان

دفتر هفتم: همسران: زنان

دفتر هشتم: پدران

دفتر نهم: مادران

دفتر دهم: پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها

احادیث درج‌شده در این دفترها همگی از منابع حدیثی شیعه و از میان دست‌کم ۲۰۰۰۰ روایت، طی چند مرحله، گزینش شده‌اند. معیارهای اصلی گزینش احادیث برای هر گروه، بدین شرح بوده است:

۱. تناسب محتوایی با خصوصیات و نیازهای مخاطب در هر

گروه سنی؛

۲. فراشمولی و اختصاص نداشتن به موقعیت خاص زمانی یا

مکانی؛

۳. صریح‌بودن معنا و تشابه نداشتن آن، به‌گونه‌ای که منجر به برداشت‌های نادرست نشود.

۴. روانی و کوتاهی نسبی متناسب با گروه سنی، برای حفظ

آسان‌تر.

شایان ذکر است به‌سبب پابندی بر این معیارها، در گروه‌های همسان، مانند جوانان (پسران و دختران)، همسران (مردان و زنان) و پدران و مادران، روایات مشترک به چشم می‌خورد؛ اما گزینش روایات‌ها به‌گونه‌ای است که در مجموعه جلد‌های مربوط به مراحل سنی یک فرد، از جنس مرد یا زن، هیچ روایتی تکراری نیست.

نکاتی نیز در ساماندهی روایات در هر دفتر مدنظر بوده است:

۱. پرهیز از قضا‌سازی تمام‌سفید یا تمام‌سیاه، به این معنا که

- عمده روایت‌ها، نمایانگر تشویق و تبشیر یا عتاب و انذار نباشد؛
۲. جامعیت نسبی از جنبه تربیتی، به گونه‌ای که در مجموع روایات هر دفتر، تقریباً به مسائل مهم و نیازهای خاص آن گروه سنی اشاره شده باشد؛
۳. اشاره هم‌زمان به خطوط کلی و راهنمایی‌های عینی و جزئی در مسیر زندگی؛
۴. گنجانیدن محرک‌هایی برای تحوّل روحی در میان روایات هر دفتر؛
۵. ترتیب‌بندی هدفمند روایت‌ها، به طوری که تا حد امکان، میان هر روایت با روایت بعدی، وجه ارتباطی آشکار باشد و خواننده احساس کند که روایات، یکی پس از دیگری جریان دارند؛
۶. شاخص بودن روایات نخستین و واپسین هر دفتر، به گونه‌ای که روایت نخستین، نقطه مناسبی برای آغاز و روایت واپسین، نقطه پایان مناسبی باشد و در عین حال، منشأ حرکت و تحوّل. همچنین، درباره چگونگی ارائه روایت‌ها نکاتی چند در کانون توجه بوده است:
۱. روایات به طور کامل، اعراب‌گذاری و در صورت لزوم، علامت‌گذاری شود؛
۲. ترجمه روایت، ساده و روان و رسا باشد و از ترجمه واژه‌به‌واژه یا ادبی پرهیز شود؛
۳. منبع هر روایت، به طور دقیق، در پای روایت و شناسنامه منابع در پایان هر دفتر بیاید؛

۴. پس از هر روایت، مطلبی کوتاه برای فهم بهتر و ملموس تر روایت، متناسب با زبان سنی مخاطب، آورده شود.

در پایان، لازم می‌دانم از استاد ارجمندم حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر نقی‌زاده که در نخستین مراحل نگارش این مجموعه، مشوق نگارنده برای تکمیل کار بودند، قدردانی کنم. از استادان بزرگوار، حجج اسلام عبدالهادی مسعودی و محمدحسین الهی‌زاده که ارزیابی این اثر را برعهده گرفتند و نیز از معاونت محترم تبلیغات و ارتباطات اسلامی آستان قدس رضوی و ریاست محترم اداره آموزش علوم قرآن و حدیث و همه همکارانشان که اسباب بهره‌مندی خیل زائران حرم رضوی را از این اثر فراهم کردند، تشکر می‌کنم. همچنین از همسر مهربانم که سامان یافتن این اثر، مرهون همدلی و همراهی چندین ساله‌ی اوست، صمیمانه سپاسگزارم.

به امید آنکه این تلاش ناچیز، مورد عنایت خاندان رسالت و به‌ویژه امام رئوف حضرت رضا علیه‌الاف‌التحیه‌والثناء، که همواره بنده احسانشان بوده‌ام، قرار بگیرد و خانواده‌های گرامی، در همه سطوح، از این مجموعه حدیثی بهره‌مند شوند.

محمد الهی خراسانی

۱۳۸۸آبان

برابر با اذی الحجج ۱۴۳۰

سالروز ازدواج پربرکت امیرالمؤمنین علیه‌السلام

و حضرت زهرا علیها‌السلام

## درآمدی بر چاپ دوم

به حول و قوه الهی و با عنایات اهل بیت علیهم السلام، مجموعه «حدیث خانواده» پس از نخستین انتشار با استقبال گرم مخاطبان روبه‌رو شد. هرچند پاره‌ای اشکال‌ها در مرحله چاپ رخ داده بود که مانع از انتشار گسترده کار شد. به هر ترتیب، در چاپ جدید و با پیگیری‌های به‌عمل آمده، این اشکال‌ها برطرف شد و به‌همین بهانه، تجدیدنظری نیز در گزینش و توضیح روایات برخی دفترها صورت گرفت.

شایسته است از فاضل گران‌مایه، حجت الاسلام سیدمحمد ضیایی که با مطالعه دقیق و کامل مجموعه دفترها و نکته‌سنجی‌های خود، زمینه این تجدیدنظر فراهم کردند، سپاسگزاری کنم. همچنین از برادر ارجمند آقای مهدی لسانی رئیس اداره علوم قرآن و حدیث آستان قدس رضوی که زمینه انتشار آراسته‌تر این اثر را فراهم کردند، قدردانی می‌کنم.

از همه خوانندگان گرامی، به‌ویژه کارشناسان دینی و تربیتی خواهشمندیم ما را از دیدگاه‌ها و پیشنهادهای ارزشمندشان، از طریق تماس یا مکاتبه با اداره علوم قرآن و حدیث آستان قدس رضوی، بهره‌مند سازند.

به‌امید آنکه «حدیث خانواده» خانواده‌های ما را با حقیقت «کلامکم نور و امرکم رشد»، بیشتر آشنا سازد.

محمد الهی خراسانی

۱۱ اسفند ۱۳۹۰

برابر با ۸ ربیع‌الآخر ۱۴۳۳

سالروز ولادت باسعادت امام حسن عسکری علیه السلام

## خیر دنیا و آخرت

قال الباقر عليه السلام:

مَا مِنْ عَبْدٍ أُعْطِيَ قَلْبًا شَاكِرًا وَ لِسَانًا ذَاكِرًا وَ  
جَسَدًا عَلَى الْبَلَاءِ صَابِرًا وَ زَوْجَةً صَالِحَةً إِلَّا وَ  
قَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ.

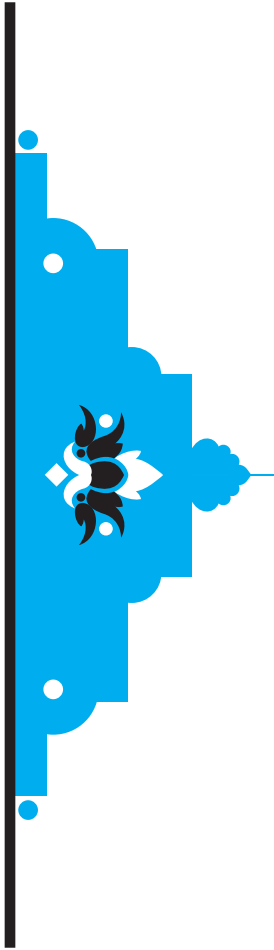


امام باقر عليه السلام فرمودند:

به هیچ بنده‌ای دلی شکرگزار و زبانی ذکرگوینده و بدنی صبرکننده در مقابل سختی‌ها و همسری شایسته داده نشد، مگر اینکه خیر دنیا و آخرت به او داده شد.

مشکاة الانوار، ص ۲۷۶





در کنار کسی که دلی شکرگزار دارد  
و زبانی به ذکر، گویا و تنی صبور در  
برابر بلایا، همسری شایسته لازم است تا  
خیر دنیا و آخرت برای او فراهم شود.  
چه چیزی بهتر از خیر دنیا و آخرت  
است؟

## بیشترین بهره دنیا

قال الرضا عليه السلام:

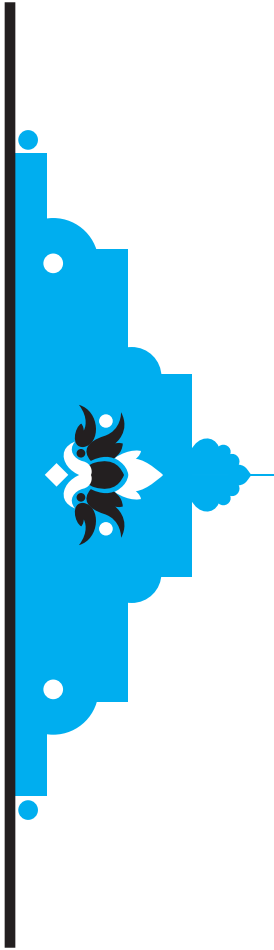
مَا أَفَادَ عَبْدٌ عَبْدَهُ فَائِدَةً خَيْرًا، مِنْ زَوْجَةٍ صَالِحَةٍ  
 إِذَا رَأَاهَا سَرَّتُّهُ وَ إِذَا غَابَ عَنْهَا حَفِظَتْهُ فِي  
 نَفْسِهَا وَ مَالِهِ.



امام رضا عليه السلام فرمودند:

بنده مؤمن، هیچ بهره‌ای نمی‌برد بهتر از اینکه همسر خوب و شایسته‌ای باشد که هنگام حضور شوهر، مایه خوش حالی او باشد و در غیاب شوهر، نگهدار ناموس و مال او.

الكافي، ج ۵، ص ۳۲۷



وقتی به خانه می آیی، خستگی از  
تنت بیرون می رود و هنگامی که از  
خانه می روی، آسوده خاطری.  
این فقط به خاطر بهترین روزی خدا،  
یعنی همسر شایسته است.

## نعمتی از جانب خدا

قالَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عليه السلام:

أَمَّا حَقُّ الزَّوْجَةِ، فَأَنْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ  
 جَعَلَهَا لَكَ سَكَنًا وَ أُنْسًا، فَتَعْلَمَ أَنَّ ذَلِكَ نِعْمَةٌ  
 مِنَ اللَّهِ عَلَيْكَ، فَتُكْرِمَهَا وَ تَرْفُقَ بِهَا.



امام زین العابدین عليه السلام فرمودند:

حقّ زنت این است که بدانی خداوند عزوجل او را مایه آرامش و همدلی تو قرار داده است. پس باید بدانی که این لطف و نعمتی است از سوی خدا به تو، تا اینکه او را گرامی بداری و با وی نرم خو باشی.

الأمالی للصدوق، ص ۳۷۰

بانوی خانه‌ات، نعمتی است که خدا  
به تو ارزانی داشته است.  
پاسداشت حُرمت همسرت،  
گرامیداشت نعمت خداست و  
محبت به او، قدردانی از خداست.



## حقوق واجب همسر

قال رسولُ الله ﷺ:

حَقُّ الْمَرْأَةِ عَلَى زَوْجِهَا أَنْ يَسُدَّ جَوْعَتَهَا وَ أَنْ  
يَسْتُرَ عَوْرَتَهَا وَ لَا يُقَبِّحَ لَهَا وَجْهًا.



پیامبر خدا ﷺ فرمودند:

حَقُّ زَنِّ بَرِّ شَوْهَرِشِ اَیْنِ اَسْتِ کِهْ شِکْمَشِ رَا سِیْرِ کَنْدِ،  
بَدَنَشِ رَا بَپُوشَانَدِ وَ بَرایِ اَو رُویِ دَرِهْمِ نَکَشَدِ.

بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۲۵۴

همسرت حقوقی بر گردنت دارد که باید مانند دیگر تکالیف، به آنها پایبند باشی. حقوق او فقط در خوراک و پوشاک خلاصه نمی‌شود.

یکی از حقوق او آن است که برای هر چیزی، در برابرش رُوی درهم نکشی. همسرت بیش از تأمین مادی، به تأمین عاطفی نیاز دارد. این راهیچ‌گاه فراموش مکن.



## سهمی برای مهریه

قال الصادق عليه السلام:

مَنْ أَمَّهَرَ مَهْرًا ثُمَّ لَا يَنْوِي قَضَاءَهُ، كَانَ بِمَنْزِلَةِ  
السَّارِقِ.

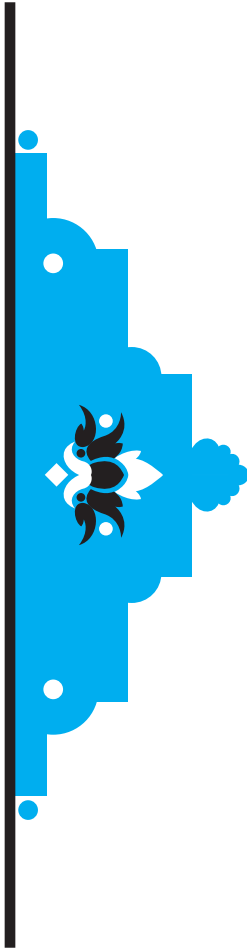


امام صادق عليه السلام فرمودند:

هرکس مهریه‌ای مقرر کند و قصد پرداخت آن را نداشته باشد، به منزله سارق است.

الکافی، ج ۵، ص ۳۸۳





مهریه زن، از جمله حقوق واجب مالی است که بر گردن مرد است. باید برای پرداخت مهریه به همسرت، اگرچه به تدریج، برنامه‌ریزی کنی.

بی‌اعتنایی به فرایض مالی، سزاوار مؤمن نیست.

## انتظار دوطرفه

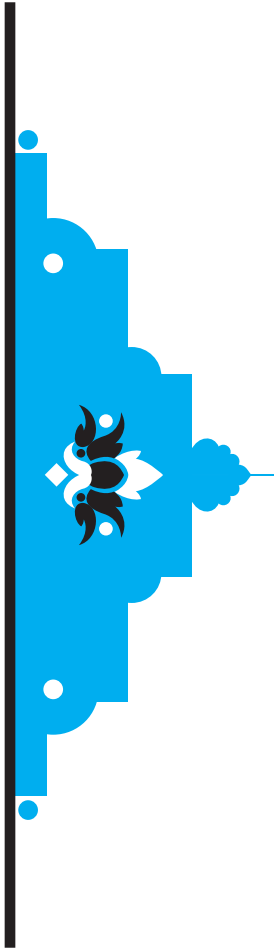
قال الباقر عليه السلام:

النِّسَاءُ يُحِبُّنَ أَنْ يَرَيْنَ الرَّجُلَ فِي مِثْلِ مَا  
يُحِبُّ الرَّجُلُ أَنْ يَرَى فِيهِ النِّسَاءَ مِنَ الزَّيْنَةِ.

امام باقر عليه السلام فرمودند:

زن‌ها دوست دارند همان‌طور مردِ خود را آراسته ببینند که  
مرد دوست دارد زنِ خود را.

مکارم الأخلاق، ص ۸۰



همان‌گونه که تو دوست داری  
همسرت در خانه آراسته باشد،  
همسرت نیز دوست دارد تو هم به  
ظاهرت توجه داشته باشی.

اگر تو از همسرت توقع داری که در  
خانه سیرابت کند، او نیز همین توقع  
را از تو دارد. پس به خاطر همسرت  
و زندگیِ خودت، به خودت بیشتر  
برس.

## غیرت بیجا

قالَ عليٌّ عليه السلام:

إِيَّاكَ وَالتَّغَايُرَ فِي غَيْرِ مَوَاضِعِ غَيْرَةٍ، فَإِنَّ  
ذَلِكَ يَدْعُو الصَّحِيحَةَ إِلَى السَّقَمِ وَالْبَرِيئَةَ  
إِلَى الرَّيْبِ.



امام علی علیه السلام فرمودند:

از غیرت و ورزیدن بیجا [به زنان] پرهیز که آن، زن سالم را  
به بیماری می کشاند و پاک دامن را به اندیشه گناه.

نهج البلاغه، نامه ۳۱

همان گونه که بی غیرتی و بی اعتنایی  
به عفاف همسر نکوهیده است،  
غیرت بیجا و سخت گیری بی دلیل  
در قبال همسر نیز نادرست است.

کسی که همسرش را برای هر  
خطای نادانسته، سرزنش کند یا  
به دلیل گناهی محتمل، بر او سخت  
بگیرد، او را به تدریج افسرده و  
بیمار می کند و گاه خدای ناکرده  
بیمار دل.

پس جای غیرت را بشناس.



## خاصیت ہدیہ

قال رسولُ الله ﷺ:

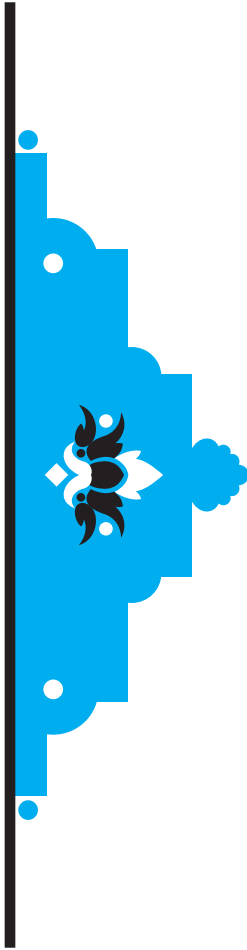
هَبَةُ الرَّجُلِ لِرَوْجَتِهِ، تَزِيدُ فِي عَفَّتِهَا.



پیامبر خدا ﷺ فرمودند:

ہدیہ ای کہ مرد بہ ہمسرہش می دہد، بر عفتش می افزاید.

کتابُ من لا یحضرہ الفقیہ، ج ۴، ص ۳۸۱



لازمهٔ عفت، وفاداری است و  
هدیه‌ای که به همسرت می‌دهی،  
وفاداری او را به زندگی‌اش بیشتر  
می‌کند و وفاداری بیشتر، عفت او را  
فزون‌تری می‌بخشد.  
همیشه به دنبال بهانه‌ای برای هدیه  
دادن باش.

---

 در حدِّ گُل
 

---

قالَ عليٌّ عليه السلام:

لَا تُمَلِّكِ الْمَرْأَةَ مِنْ أَمْرِهَا مَا جَاوَزَ نَفْسَهَا،  
فَإِنَّ الْمَرْأَةَ رَيْحَانَةٌ وَ لَيْسَتْ بِقَهْرْمَانَةٍ.

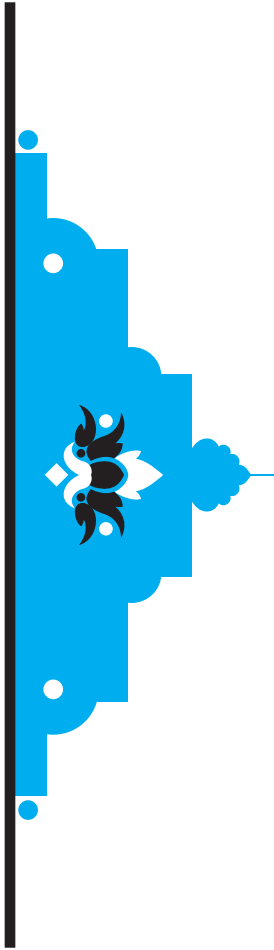


امام علی علیه السلام فرمودند:

به زن کاری را مسپار که از حدِّ و توان او فراتر است؛ زیرا  
زن گل است نه پیشکار.

نهج البلاغه، نامه ۳۱





ساقه گل شکننده است و نمی توان  
همچون درخت، بر شاخه آن چیزی  
آویخت. زن نیز همچون گل،  
جنس لطیف و آسیب پذیری دارد  
و بار مأموریت‌ها و مسئولیت‌های  
گوناگون را نمی توان بر دوش او  
گذاشت.

همسرت پیشکار تو نیست تا به سامان  
همه کارهای نکرده‌ات پردازد. او  
را با خودت مقایسه نکن. شاخه گل  
با تنه درخت تفاوت دارد.

## آثار سپاسگزاری

قالَ عليٌّ عليه السلام:

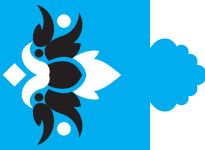
شُكْرُكَ لِلرَّاضِي عَنكَ، يَزِيدُهُ رِضًا وَوَفَاءً.  
 شُكْرُكَ لِلسَّاخِطِ عَلَيْكَ، يُوْجِبُ لَكَ مِنْهُ  
 صَلاَحًا وَتَعَطُّفًا.



امام علی علیه السلام فرمودند:

سپاسگزاری تو از کسی که از تو راضی است، موجب رضایت و وفاداری بیشتر او می‌شود. سپاسگزاری تو از کسی که از تو ناراضی است، سبب رفع ناراحتی او از تو و مهربانی او به تو می‌شود.

غردالحکم، ح ۶۱۸۳ - ۶۱۹۸



سپاسگزاری از زحمات همسرت، نشانه  
قدرشناسی توست و این قدرشناسی،  
از سویی سبب رفع برخی کدورت‌ها و  
از سوی دیگر موجب علاقه و محبت  
بیشتر او به تو می‌شود.  
از مردهایی نباشی که زبان تشکر  
ندارند.

## احسان تلخ

قالَ عليٌّ عليه السلام:  

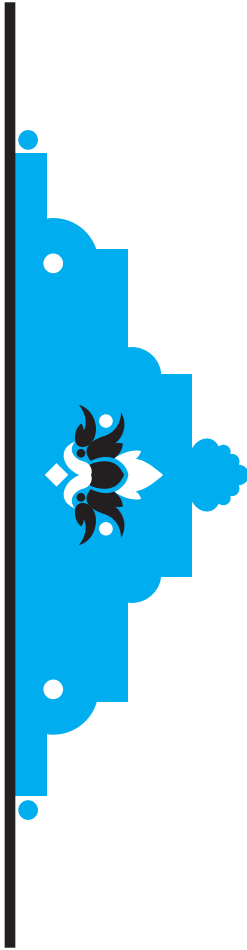

الْمَطْلُ وَالْمَنُّ مُنْكَدَا الْإِحْسَانِ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

تعلل وریزیدن و منت گذاشتن، احسان را ناگوار می کند.

غررالحکم، ح ۸۹۲۳



گاهی در عمل به وعده‌ای که به  
همسرت داده‌ای، آن قدر تعلل  
می‌کنی که ذوق و شوق او را از  
بین می‌بری. یا اینکه به او محبتی  
کرده‌ای و به هر بهانه‌ای، آن را  
به رخ او می‌کشی. این‌ها شیرینی  
محبت را از بین می‌برد و گاهی آن  
را در کام همسرت تلخ می‌کند.  
حیف است محبت ناگوار شود.

## یادآوری خوبی‌ها

قالَ عَلِيُّ عليه السلام:  

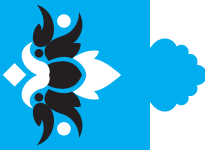

إِذَا صُنِعَ إِلَيْكَ مَعْرُوفٌ فَادْكُرْ.  
 إِذَا صَنَعْتَ مَعْرُوفًا فَانْسَهُ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

هرگاه به تو خوبی شد، آن را یادآوری کن و هرگاه تو  
 خوبی کردی، آن را از یاد ببر.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۳۶۱



یادآوری خوبی‌هایی که خودت کرده‌ای، منت گذاشتن و به رخ کشیدن است؛ اما یادآوری خوبی‌هایی که به تو شده است، قدردانی و سپاسگزاری است. اولی دلخوری یا دست کم شرمندگی را به دنبال دارد؛ اما دومی محبت و دل‌بستگی را.

## مسابقهٔ مهربانی

قال رسولُ اللهِ ﷺ:

مَا اصْطَحَبَ اثْنَانِ إِلَّا كَانَ أَحَدُهُمَا أَجْرًا وَ  
أَحَبَّهُمَا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، أَرْفَقَهُمَا بِصَاحِبِهِ.

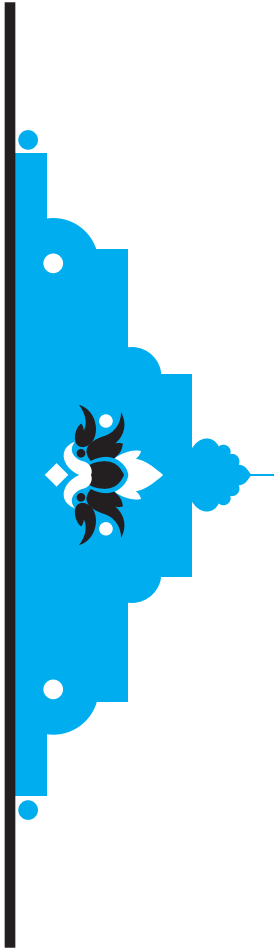


پیامبر خدا ﷺ فرمودند:

هیچ دو نفری با هم رفاقت نکنند جز اینکه کسی اجرش  
بیشتر و نزد خداوند، محبوب‌تر است که با رفیقش  
نرم‌خوتر باشد.

الکافی، ج ۲، ص ۱۲۰





در زندگی خدایی، زن و شوهر  
در نرم‌خویی و مهربانی با یکدیگر  
رقابت می‌کنند.  
برنده‌ای این رقابت، نزد خدا محبوب‌تر  
خواهد بود.

## جمله طلایی

قال رسولُ الله ﷺ:

قَوْلُ الرَّجُلِ لِلْمَرْأَةِ: «إِنِّي أُحِبُّكَ»، لَا يَذْهَبُ  
مِنْ قَلْبِهَا أَبَدًا.



پیامبر ﷺ فرمودند:

این سخن مرد به زن: «دوستت دارم»، هرگز از دل زن بیرون نمی‌رود.

الکافی، ج ۵، ص ۵۶۹



خودت می‌دانی که همسرت را  
چقدر دوست داری. خودت می‌دانی  
که هرگز طاقت رنج و ناراحتی او را  
نداری. خودت می‌دانی که چقدر  
به او نیاز داری؛ اما باید این‌ها را به  
خودش بگویی.

ابراز علاقهٔ تو به همسرت، نقشی است  
که بر قلب او می‌زنی و هرچه تکرار  
کنی، این نقش را ماندگارتر می‌کنی.

## تیرگی در زندگی

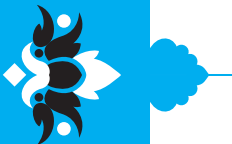
قالَ عَلِيُّ عليه السلام:  


مَنْ لَمْ يَتَّعَافِلْ وَلَا يَغُضَّ عَنْ كَثِيرٍ مِنَ الْأُمُورِ،  
 تَنَغَّصَتْ عَيْشَتَهُ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

هر کس دربارهٔ بسیاری از امور، بی‌اعتنایی و چشم‌پوشی  
 نکند، زندگی‌اش تیره شود.



اگر بخواهی روی هر مسأله‌ای در زندگی، حساسیت نشان بدهی و هر چیزی را با خط‌کش توقعات اندازه‌گیری کنی، زندگی را به خودت تیره و تاری می‌کنی.

مو را از ماست کشیدن، همیشه کار خوبی نیست. گاهی لازم است به خودت بگویی: «شتر دیدی، ندیدی.»

---

محبت بی خانمان

---

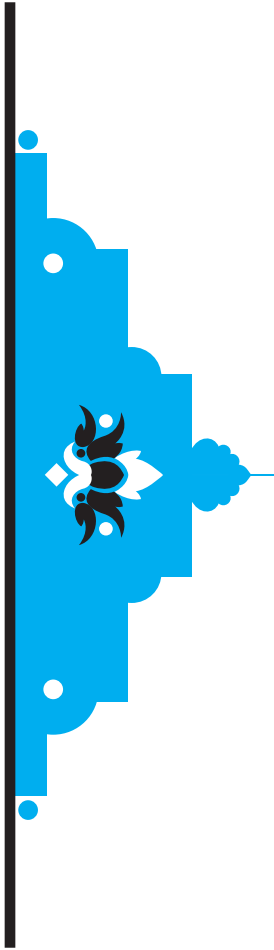
قالَ علیُّ علیه السلام:

لَا مَحَبَّةَ مَعَ كَثْرَةِ مِرَاءٍ.



امام علی علیه السلام فرمودند:

با وجود مجادله زیاد، دوستی و محبت جایی ندارد.



اگر نمی‌خواهی فضای عاشقانه  
ابتدای ازدواج، خیلی زود به  
گنجینه‌ی خاطرات سپرده شود، نباید  
بگذاری بگومگو در خانه‌ات، به  
عادت تبدیل شود.

مجادله‌ی زیاد، فضای زندگی را سرد  
می‌کند. آن‌قدر سرد که دیگر از  
گرمای محبت نیز کاری ساخته نیست.

## ترک‌ش‌های مشاجرہ

قال الصادق عليه السلام:

إِيَّاكُمْ وَ الْخُصُومَةَ، فَإِنَّهَا تَشْغَلُ الْقَلْبَ وَ  
تُورِثُ النِّفَاقَ وَ تَكْسِبُ الضَّغَائِنَ.



امام صادق عليه السلام فرمودند:

از مشاجرہ بپرهیزید که دل را مشغول می‌کند و موجب  
نفاق می‌شود و کینه به‌بار می‌آورد.



گاهی مجادله به مشاجره و خصومت می‌انجامد و این مسئله آثار روحی و درونی ویرانگری بر همسران می‌گذارد. آرامش را از آنها سلب می‌کند و اجازه لذت‌بردن از زندگی را به آنان نمی‌دهد. نفاق و دورویی را در دلشان می‌پرورد و لبخندها و ابراز محبت‌هایشان را دروغین می‌کند و آنها را به کینه‌ورزی و بدخواهی نسبت به یکدیگر می‌کشاند. باید مراقب بود بگو مگوها به یک عادت تبدیل نشود.



## بزرگ‌ترین عیب

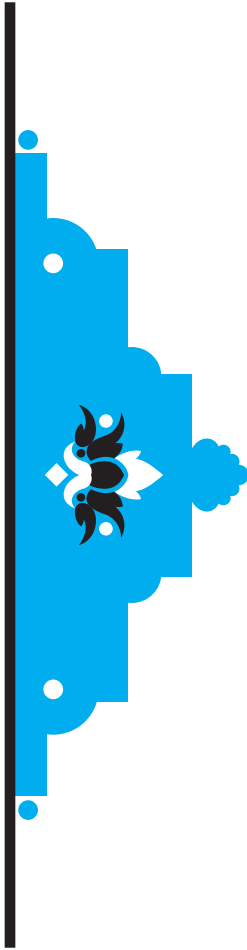
قالَ عَلِيُّ عليه السلام:  


أَكْبَرُ الْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلَهُ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

بزرگ‌ترین عیب این است که از خصلتی خرده بگیری که  
مانند آن در خودت وجود دارد.



اگر هریک از همسران با خودش  
قرار بگذارد که از چیزی خُرده  
نگیرد مگر اینکه خودش از آن  
پیراسته باشد، بسیاری از بگومگوها  
و کشمکش‌ها منتفی می‌شود.  
امتحانش آسان است.

## خودبهبانه سازی

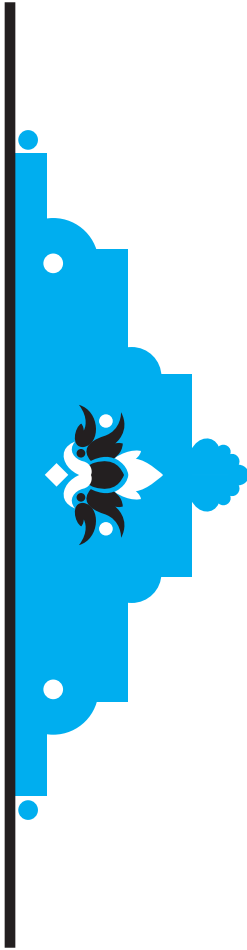
قالَ عليٌّ عليه السلام:

مَنْ وَقَفَ نَفْسَهُ مَوْقِفَ التُّهْمَةِ، فَلَا يَلُومَنَّ مَنْ  
أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

کسی که خود را در معرض تهمت قرار دهد، نباید کسی  
را سرزنش کند که به او گمان بد برد.



مراقب باش که با رفتارهای  
مشکوک، همسرت را به خودت  
بدبین نکنی که اگر این گونه شد،  
هیچ کس را جز خودت نباید  
سرزنش کنی.

مطمئن باش که هیچ زنی از این  
لذت نمی برد که به همسرش گمان  
بدببرد.

---

برچسب غرض ورزی

---

قالَ عليٌّ عليه السلام:

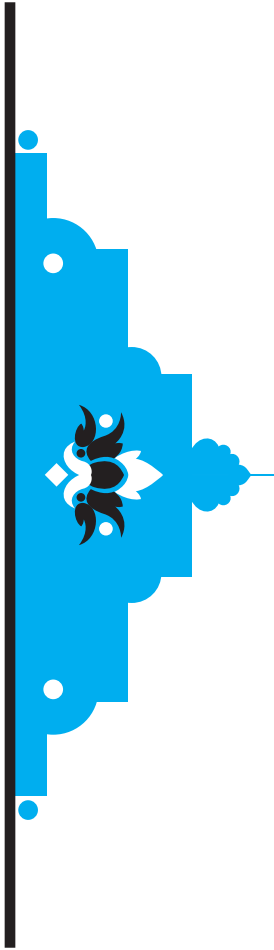


لَا تَرُدَّنَّ عَلَيَّ النَّصِيحَ وَلَا تَسْتَعِشَّنَّ الْمُشِيرَ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

هرگز نصایح نصیحت کننده را رد مکن و به کسی که تو را  
راهنمایی می کند، بدگمان مباش.



انتقادپذیر نبودن و از هر نصیحتی  
بر آشفتن، عیب بزرگی است.  
نباید بر پیشانی خیر خواهان، بر چسب  
غرض ورزی زد. همسرت، مادرت،  
پدرت، بزرگ ترت و... هیچ یک  
بدِ تو را نمی خواهند و با نا کامی تو،  
چیزی نصیب آن هانمی شود. حرف  
آن ها را بشنو.

آینه چون نقش تو بنمود راست  
خود شکن آینه شکستن خطاست

## فتنه‌گری در لباس خیرخواهی

قالَ عَلِيُّ عليه السلام:

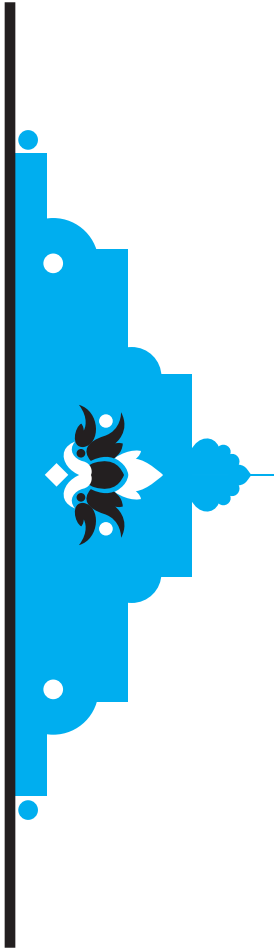
لَا تَعْجَلَنَّ إِلَى تَصْدِيقِ وَاشٍ وَ إِن تَشَبَّهَ  
بِالنَّاصِحِينَ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

گفته‌های هیچ سخن‌چینی را زود باور مکن؛ اگرچه در  
لباس خیرخواهان باشد.





کسی که نزد تو می آید و مدّعی  
است دیگری پشت سر تو چنین  
گفته و چنان کرده است، هرگز از  
سر دلسوزی برای تو چنین کاری  
را نمی کند. افراد سخن چین، از  
سر ماجراجویی و گاهی فتنه گری  
سخن چینی می کنند.

قضاوت کردن بر پایه خبرهای  
سخن چینان، کار عاقلانه ای نیست.

## اسباب سرزنش پدر

قال الصادق عليه السلام:

إِيَّاكُمْ أَنْ تَعْمَلُوا عَمَلًا يُعَيِّرُونَنَا بِهِ، فَإِنَّ وِلْدَ  
السَّوِّءِ يُعَيِّرُ وَالِدَهُ بِعَمَلِهِ.



امام صادق عليه السلام فرمودند:

مبادا کاری کنید که به سبب آن، ما را سرزنش کنند؛ زیرا  
به سبب کردار فرزند بد، پدر او سرزنش می شود.

چه بسا مردانی که با خوی ناپسند خود،  
همسرشان یا خانواده او را به متدینان و  
گاه خوددین بدبین می کنند.

این را به یاد داشته باش که چه بخواهی  
و چه نخواهی، رفتار و کردار تو به پای  
اعتقادات و کسانی نوشته می شود که  
ادعای پیروی از آنان را داری.

کاری کن که بگویند: «آفرین به  
مکتبی که چنین پیروانی دارد.»



## تقرب به خدا و مردم

قالَ عليٌّ عليه السلام:  


التَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِمَسْأَلَتِهِ وَ إِلَى النَّاسِ  
 بِتَرْكِهَا.



امام علی عليه السلام فرمودند:

تقرب به خداوند، به خواهش کردن از اوست و تقرب به مردم، به ترک خواهش از آنان.

گلگونی رخسار نزد مردم، نشان از خرمی و شادکامی است؛ اما برخی صورت خود را با سیلی سرخ نگه می‌دارند تا نداری از رخسارشان پیدانباشد.

آنها که به هر بهانه‌ای دستشان سوی مردم دراز است، در چشم مردم جایی ندارند. باید دست نیاز به‌سوی کسی دراز کرد که هرکس او را بیشتر بخواند و از او بیشتر بخواهد، نزد او مقرب‌تر است.



## خوش ترین زندگی

قالَ عليٌّ عليه السلام:  


أَنْعَمُ النَّاسِ عَيْشًا، مَنْ مَنَحَهُ اللهُ سُبْحَانَهُ الْقَنَاعَةَ  
 وَأَصْلَحَ لَهُ زَوْجَهُ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

خوش ترین زندگی را کسی دارد که خداوند سبحان، او را  
 خوی قناعت و همسری سازگار بخشوده باشد.

تجملات و تشریفات برای کسی  
آسایش نمی‌آورد و اگر بیاورد،  
گذرا و ناپایدار است.

برای رسیدن به آسایش پایدار  
در زندگی، به دو چیز نیاز داری:  
نخست، قناعت تا غصه نداشته‌های  
مادی را نخوری و دیگری همسر  
سازگار که در همه مراحل زندگی،  
با تو همدل و همراه باشد.



## از تَبذیر تا تَدبیر

قالَ عَلِيُّ عليه السلام:

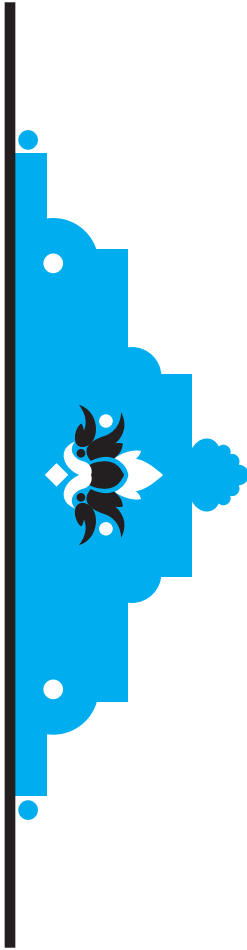
الْقَلِيلُ مَعَ التَّذْيِيرِ أَبْقَى مِنَ الْكَثِيرِ مَعَ التَّبْذِيرِ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

انَدکِ هَمراه با تَدبیر، پایدارتر از بسیارِ هَمراه با تَبذیر است.





بسیاری اوقات، مشکل از کم بودن اسباب و امکانات نیست؛ مشکل در استفاده نادرست و بی رویه از آنهاست.

تبذیر یا ریخت و پاش، چیزی جز هدر دادن امکانات و فرصت‌ها نیست. تبذیر، داشته‌های کم را به کار می‌اندازد و تبذیر، داشته‌های فراوان را از کار می‌اندازد.

## تنبلی در کار دنیا

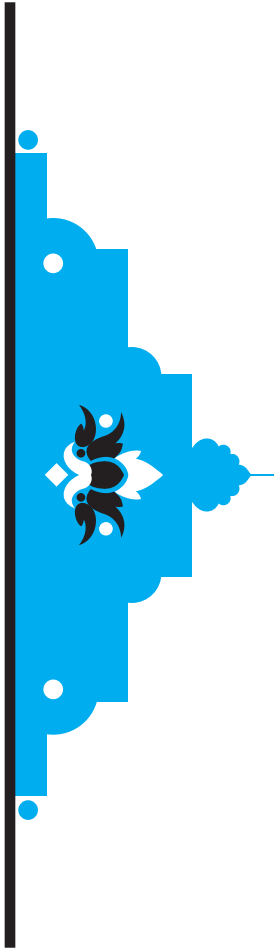
قال الباقر عليه السلام:

إِنِّي لَأَبْغِضُ الرَّجُلَ أَنْ يَكُونَ كَسْلَانًا عَنْ أَمْرِ  
دُنْيَاهُ، وَ مَنْ كَسِلَ عَنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ، فَهُوَ عَنْ أَمْرِ  
آخِرَتِهِ أَكْسَلُ.



امام باقر عليه السلام فرمودند:

به راستی بیزارم از کسی که در کار دنیایش تنبل باشد. هر کس  
در کار دنیایش تنبل باشد، در کار آخرتش، تنبل تر است.



تدبیر کارها در زندگی با راحتی و  
خوش گذرانی میسر نمی شود.  
کسی که برای امروزِ دنیای خود  
حاضر نیست به خود زحمتی بدهد،  
چگونه برای فردای آخرتِ خود، به  
طاعت و بندگی تن می دهد؟

## مجاهد راه خدا

قال رسولُ الله ﷺ:

الْكَاذُ عَلَى عِيَالِهِ مِنْ حَلَالٍ، كَالْمُجَاهِدِ فِي  
سَبِيلِ اللَّهِ.



پیامبر خدا ﷺ فرمودند:

کسی که برای [کسب هزینة] خانواده‌اش از راه حلال  
زحمت بکشد، مانند مجاهد در راه خداست.

الکافی، ج ۵، ص ۸۸

گاهی راهی آسان برای درآمدی  
فراوان فراهم می‌شود؛ ولی به صورت  
حرام و نامشروع.

همیشه راهی برای درآمد حلال وجود  
دارد؛ اگرچه گاه سخت و پرزحمت.  
کسب روزی حلال به مجاهده نیاز  
دارد؛ همچون میدان نبرد.

باب جهاد در راه خدا هیچ گاه بسته  
نیست



## حرص و روزی

قال رسولُ الله ﷺ:

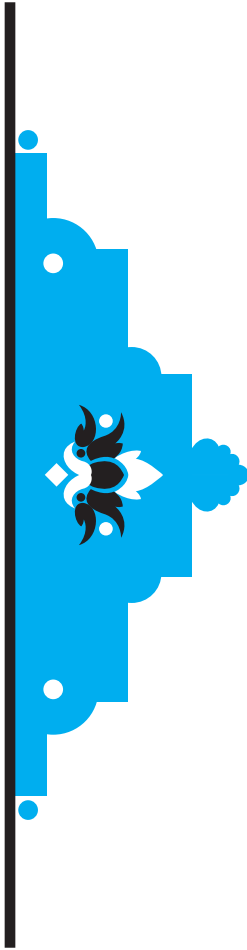
لَا يَسْبِقُ بَطِيءٌ بِحِظِّهِ وَلَا يُدْرِكُ حَرِيصٌ مَا  
لَمْ يُقَدَّرْ لَهُ.



پیامبر خدا ﷺ فرمودند:

آن‌که حرص نزند، روزی خود را از دست نمی‌دهد و آن‌که  
حرص می‌زند، به آنچه روزی‌اش نیست نمی‌رسد.

تحف العقول، ص ۴۸۹



اگر می‌دانی که روزیِ هر کس به  
دست خداست، این را هم بدان که  
خدا روزی کسی را با حرص زدن  
فزونی نمی‌بخشد و روزی کسی را  
برای حرص نزدن کم نمی‌کند.  
پس کار و تلاش، آری؛ حرص و  
طمع، هرگز.

از واجب باز نمایی

قال الإمام العسکری عليه السلام:  



لَا يَشْغَلُكَ رِزْقُ مَضمُونٌ عَنْ عَمَلٍ مَفْرُوضٍ.



امام عسکری عليه السلام فرمودند:

مبادا روزی ضمانت شده، تو را از کار واجبی باز دارد.





کسانی که از ترس زیان مالی، برخی  
واجبات الهی را به جا نمی آورند،  
نمی دانند که عمل به تکالیف دینی،  
روزیِ مقدر کسی را از او سلب  
نمی کند. نمی دانند این تکالیف را  
کسی خواسته که روزی مکلفین  
به دست خود اوست.

برخی نیز می دانند؛ اما باور ندارند.

## کلیدهای همدلی مردم

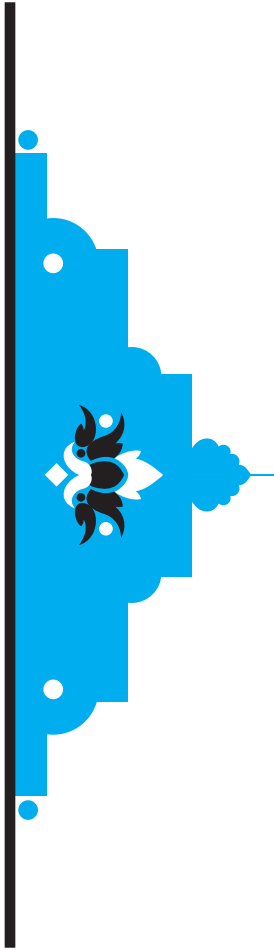
قالَ عَلِيُّ عليه السلام:

دَارِ النَّاسِ، تَسْتَمْتِعُ بِإِخَائِهِمْ وَ الْقَهْمِ بِالْبَشْرِ،  
تُمِتْ أَضْغَانَهُمْ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

با مردم مدارا کن تا از برادری آنان بهره‌مند شوی و با روی  
خوش با آنان رفتار کن تا کینه‌هایشان را از بین ببری.



هرکسی برای حضور موفق در  
عرصه‌های اجتماعی، به تعامل با مردم  
و همراهی آنان نیاز دارد. کسی که اهل  
مدارا با مردم نیست و با آنان به گرمی  
رفتار نمی‌کند، سرمایه‌حمایتی بزرگی  
را از دست می‌دهد.

مدارا و خوش برخوردی، کلید دستیابی  
به همراهی و همدلی دیگران است.  
مگو ناخوش که پاسخ ناخوش آید  
به کوه آواز خوش ده تا خوش آید

## وقتی مهمان می آید

قال رسولُ الله ﷺ:

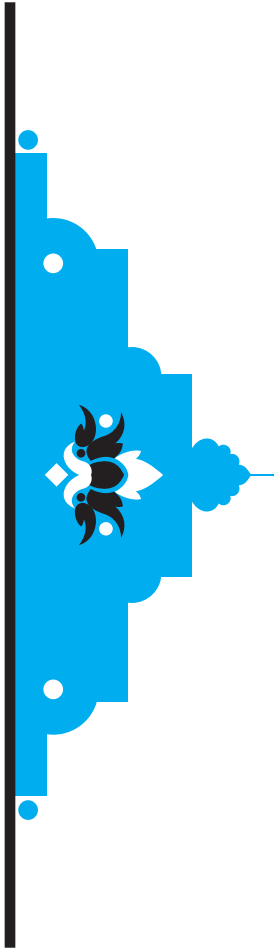
الضَّيْفُ يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ وَ يَرْتَحِلُ بِذُنُوبِ أَهْلِ  
الْبَيْتِ.



پیامبر خدا ﷺ فرمودند:

میهمان روزی خود را می آورد و گناهان اهل خانه را  
می برد.

مستدرک الوسائل، ج ۱۶، ص ۲۵۸



شاید برخی این گونه می‌اندیشند که  
وقتی کسی به خانه آنان می‌آید،  
زحمت و هزینه با خویش می‌آورد و  
ثروت و فرصت را با خود می‌برد.  
حقیقت چیز دیگری است. مهمان،  
روزی به خانه می‌آورد و گناه از اهل  
خانه می‌برد.

مهمان به راستی حیب خداست.

## شرمندگی یا افتخار

قالَ عليٌّ عليه السلام:

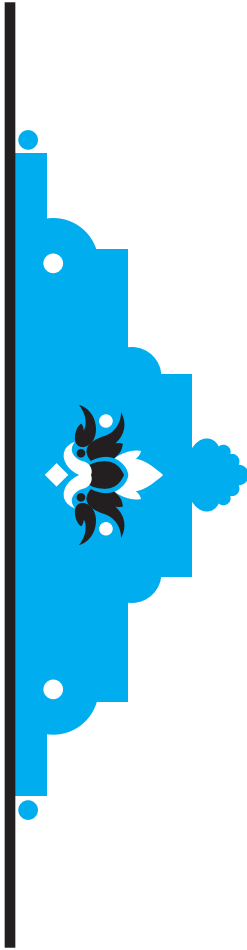
ثَلَاثٌ لَا يُسْتَحْيَا مِنْهُنَّ: خِدْمَةُ الرَّجُلِ ضَيْفَهُ وَ  
 قِيَامُهُ عَنِ مَجْلِسِهِ لِأَيِّهِ وَ مُعَلِّمِهِ وَ طَلْبُ الْحَقِّ  
 وَ إِنْ قَلَّ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

از سه کار نباید شرم کرد: خدمت کردن به میهمان،  
 از جابر خاستن در برابر پدر و آموزگار خویش و طلب حق  
 گرچه اندک باشد.

غردالحکم، ح ۹۷۸



خدمت به مهمان، نشانه مهمان‌نوازی  
است و مهمان‌نوازی نشان از کرامت  
و بزرگواری دارد. همان‌گونه که  
برخاستن در برابر پدر یا آموزگار،  
نشانه قدرشناسی است و ناحق را  
هرچند کوچک نپذیرفتن، نشانه  
حق‌طلبی.

دارا بودن این خصلت‌ها، مایه افتخار  
است، نه شرمندگی.

## پیوند خویشاوندی

قال الصادق عليه السلام:

إِنَّ صَلَاةَ الرَّحِمِ تُزَكِّي الْأَعْمَالَ وَ تُنْمِي  
الْأَمْوَالَ وَ تُيسِّرُ الْحِسَابَ وَ تَدْفَعُ الْبَلَاةَ وَ  
تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ.



امام صادق عليه السلام فرمودند:

صله رحم اعمال را پاک و اموال را بسيار و حساب را آسان  
کند و بلا را بزدايد و روزی را فزونی بخشد.



خداوند متعال برای پیوند با خویشاوندان  
که در فرهنگ دینی از آن با صلّه  
رَحِم یاد می‌شود، علاوه بر نتایج عینی  
اخلاقی و اجتماعی، مانند برطرف شدن  
کدورت‌ها و کینه‌ها، آثار دنیوی و  
اُخروی ویژه‌ای قرار داده است. دفع بلا  
و فزونی اموال و فراوانی روزی مادی و  
معنوی از آثار دنیوی آن و پاکی اعمال  
و آسانی حسابرسی روز قیامت از آثار  
اُخروی آن است.  
این همه برکت را از دست ندهیم.



## پاسخ اتهام

قال السَّجَّادُ عليه السلام:

مَنْ رَمَى النَّاسَ بِمَا فِيهِمْ، رَمَوْهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ.



امام سجاد عليه السلام فرمودند:

هر کس مردم را به آنچه متهم کند که در آنان هست، مردم  
او را به آنچه متهم می کنند که در او نیست.

اعلام الدین، ص ۲۹۹

سرزنش کردن و عیب دیگران را بر  
سرشان کوفتن، بذر کینه و دشمنی  
در دل‌های پاشد.



دیگران را بی‌دلیل با خود دشمن  
نکنیم؛ زیرا در آن صورت، باید  
خود را برای پاسخ به عیب نداشته  
و گناه نکرده آماده کنیم.

## حسابرسی دیگران

قالَ عليٌّ عليه السلام:

حَاسِبُ نَفْسِكَ لِنَفْسِكَ، فَإِنَّ غَيْرَهَا مِنْ  
الْأَنْفُسِ لَهَا حَسِيبٌ غَيْرُكَ.



امام علی علیه السلام فرمودند:

تو به حساب نفس خودت رسیدگی کن؛ زیرا دیگران را  
حسابرسی جز تو هست.

غررالحکم، ح ۴۷۳۹

گاه برخی آن‌چنان زندگی و رفتار دیگران را نقد و بررسی می‌کنند که گویا مسئولیت حسابرسی اعمال دیگران بر دوش آن‌ها گذاشته شده است. باید از آن‌ها پرسید که آیا زندگی و رفتار خود را نیز این‌گونه موشکافانه نقد کرده‌اند؟ آیا ضعف‌ها و عیوب خود را برطرف کرده‌اند؟



## منافق صفتان

قال رسولُ الله ﷺ:

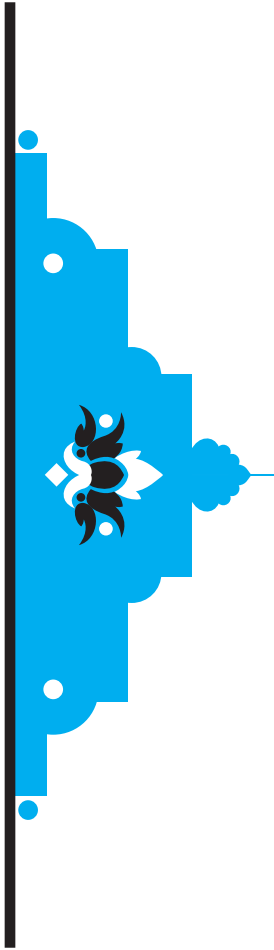
ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهُوَ مُنَافِقٌ وَ إِنْ صَامَ وَ  
صَلَّى: مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَ إِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ  
وَ إِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ.



پیامبر خدا ﷺ فرمودند:

سه خصلت است که در هر کس باشد منافق است؛ هر چند  
روزه بگیرد، نماز بخواند و خود را مسلمان بداند: در سخن،  
دروغ بگوید و در وعده، تخلف کند و در امانت، خیانت.

تحف العقول، ص ۳۱۵



مسلمان معتقد از دروغ بیزار است.  
پیمان شکن نیست و به کسی خیانت  
نمی کند که او را امین خویش شمرده  
است؛ حتی اگر دشمنش باشد.  
اگر کسی این گونه نبود، پیداست به راه  
و رسم مسلمانی اعتقاد ندارد؛ هر چند از  
آن دم بزند.

## دین مداران

قالَ عَلِيُّ عليه السلام:  

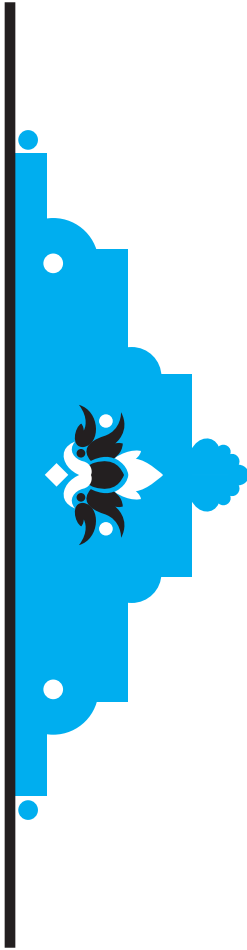

خَفَضُ الصَّوْتِ وَ غَضُّ البَصَرِ وَ مَشْيُ القَصْدِ  
 مِنْ أَمَارَةِ الإِيْمَانِ وَ حُسْنِ التَّدْيِينِ.



امام علی عليه السلام فرمودند:

پایین آوردن صدا و فروانداختن نگاه و راه رفتن میانه، از نشانه‌های ایمان و حسن دین‌داری است.





وقار غیر از تکبر است. وقار، نشان  
مؤمنان است و تکبر، علامت منافقان.  
صدا را بلندنکردن، نگاه را  
فروانداختن و نه سُبُک و نه سنگین  
راه رفتن، وقار مؤمن را نشان می دهد.

## عفت متقابل

قال الصادق عليه السلام:

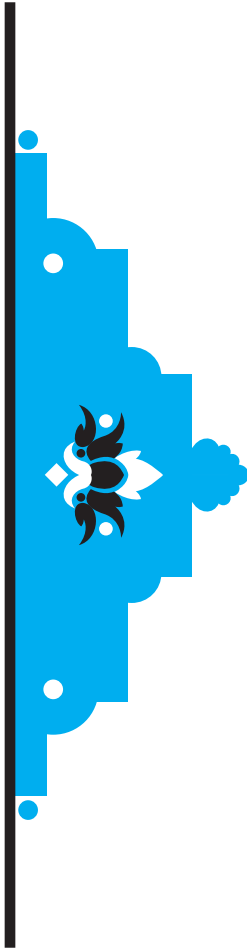
عَفُّوا عَنِ نِسَاءِ النَّاسِ، تُعَفَّ عَنْ نِسَائِكُمْ.



امام صادق عليه السلام فرمودند:

در برابر زنان مردم، عقیف باشید تا در برابر زنان شما عقیف  
باشند.

الامالی للصدوق، ص ۲۸۸



بیمار دلان غالباً از کسی حُرمت شکنی  
می کنند که خود، حُرمت نوامیس  
دیگران را نگه نمی دارد. با خودشان  
می گویند که او اگر از غیرت بهره ای  
داشت، غیرت دیگران را به ناموسشان  
درک می کرد.

آتش بی عفتی که برافروخته شود، فقط  
دامن نوامیس دیگران را نمی گیرد.

## نمکدان شکنی

قالَ عَلِيُّ عليه السلام:

أَقَلُّ مَا يَلْزَمُكُمْ لِلَّهِ تَعَالَى أَنْ لَا تَسْتَعِينُوا بِنِعْمِهِ  
عَلَى مَعَاصِيهِ.

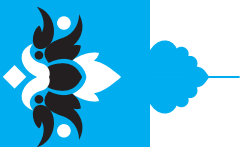


امام علی عليه السلام فرمودند:

کمترین وظیفه شما درقبال خدای متعال آن است که از  
نعمت‌های او برای نافرمانی‌اش یاری نگیرید.

غرالحکم، ح ۳۵۲۶

بسیاری از امکاناتی که در زندگی  
برای تو فراهم شده است، برای  
بسیاری فراهم نیست.  
نکند که از این مواهب خدادادی،  
در جهتی برخلاف رضای خدا بهره  
بگیری.  
نمکدان شکن نباش.



## از تو می پرسند

قال رسولُ الله ﷺ:

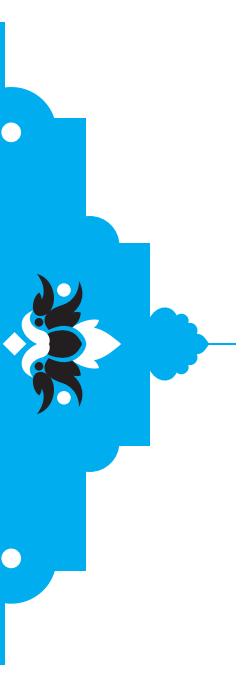
لَا تَزُولُ قَدَمُ عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ  
 أَرْبَعَةٍ: عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَ عَنْ شَبَابِهِ فِيمَا  
 أَبْلَاهُ وَ عَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَ فِيمَا أَنْفَقَهُ  
 وَ عَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ.



پیامبر خدا ﷺ فرمودند:

در روز قیامت، بنده قدم از جای خود بر نمی دارد تا آنگاه که از چهار کار بازخواست شود: از عمرش که در چه راهی صرف کرده است، از جوانی اش که در چه راهی به سر آورده است، از مالش که از کجا آورده و در کجا خرج کرده است و از دوستی ما اهل بیت.

الخصال، ج ۱، ص ۲۵۳



از همین ابتدای زندگی، تلاش کن  
برای هر تصمیمی که می‌گیری، هر  
قضاوتی که می‌کنی و هر هزینه‌ای  
که می‌کنی، پاسخی داشته باشی.  
همسرانی که خود را پیش از  
هر کس، در برابر پروردگار خویش  
پاسخ‌گو می‌دانند، زندگی پُر خیر و  
برکتی را تجربه خواهند کرد.

## کتابنامه

۱. محمد بن علی الصدوق، الأمالی، کتابخانه اسلامیه، ۱۳۶۲ ش.
۲. حسن بن ابی الحسن الدیلمی، أعلام الدین، قم: آل البيت، ۱۴۰۸ ق.
۳. محمد باقر المجلسی، بحار الانوار، بیروت: الوفاء، ۱۴۰۴ ق.
۴. حسن بن شعبة الحرانی، تحف العقول، قم: جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ ق.
۵. محمد بن علی الصدوق، الخصال، قم: جامعه مدرسین، ۱۴۰۳ ق.
۶. عبدالواحد بن محمد الآمدی، غرر الحکم، قم: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۶ ش.
۷. محمد بن یعقوب الكلینی، الکافی، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵ ش.
۸. محمد بن علی الصدوق، کتاب من لا یحضره الفقیه، قم: جامعه مدرسین، ۱۴۱۳ ق.
۹. حسین النوری، مستدرک الوسائل، قم: آل البيت، ۱۴۰۸ ق.
۱۰. علی بن حسن الطبرسی، مشکاة الانوار، نجف: المكتبة الحیدریة، ۱۳۸۵ ق.
۱۱. حسن بن فضل الطبرسی، مکارم الاخلاق، قم: رضی، ۱۴۱۲ ق.
۱۲. محمد بن حسین الرضی، نهج البلاغه، قم: دارالهجرة، بی تا.